

**Kolding
Kommune**
en del af trekantområdet

Sammen designer vi livet

2018-2021

Hvidbog for Lokaldemokrati- udvalget

Fællesmøde i det fri, Baglommen grundejerforening

Indledning

Lokaldemokratiudvalget blev nedsat efter kommunalvalget i 2017. Udvalgets politiske opdrag er bl.a. at understøtte Byrådets ønske om, med udgangspunkt i borgerens centrum, at motivere og aktivere de ressourcer, som lokalsamfundene rummer, således hele kommunen bliver et endnu bedre sted at leve og bo. Derudover er det udvalgets opgave at videreudvikle dialogen og afprøve nye former for borgerinddragelse og -deltagelse.

Beslutningen om at nedsætte et lokaldemokratiudvalg og derigennem styrke lokaldemokrati og borgerinddragelse kommer desuden i forlængelse af Kolding Kommunes vision Sammen designer vi livet. Visionen har fokus på at lykkes sammen med de borgere, virksomheder og frivillige aktører, der bidrager til udviklingen af kommunens lokalområder, og det er netop det tanksæt, der er essensen af Lokaldemokratiudvalgets arbejde.

Udvalget har således gennem de sidste fire år haft fokus på at styrke kommunens attraktive lokalområder gennem understøttelse af borgernes egne initiativer samt afprøve nye metoder til at udvikle det aktive medborgerskab. Ambitionen har været at understøtte lokalt og fjerne bureaukrati, hvilket i udvalgspolitikken er beskrevet således: De frivillige er drevet af engagement og mening.

Derfor skal de frivillige møde en kommunal organisation i øjenhøjde - der er imødekomende, lydhør og møder dem dér, hvor de er. En kommune, der giver plads, gør det nemmere at være frivillig i lokalområderne, og formidler de mange gode historier om resultaterne af de lokale initiativer.

Indholdsfortegnelse

Indledning	side 3
Inspiration	side 4
Udvalgspolitikken	side 5
Initiativer	side 7
Kolding Ungdomsråd og Green Kolding	side 9
Brugerundersøgelse	side 12
Indsigter	side 14
Anbefalinger	side 16
Sammenhængskraft	side 19

Inspiration

Forud for arbejdet med at udarbejde lokaldemokratipolitikken blev der afholdt en workshop, hvor borgere og repræsentanter for kommunens lokalråd blev inviteret. Formålet var at få de lokale repræsentanters input til, hvordan aktivt medborgerskab bedst sikres, samt høre deres ønsker og anbefalinger til hvordan Lokaldemokratiudvalget bedst muligt ville kunne støtte lokale initiativer i den kommende udvalgsperiode.

De temaer, der særligt fyldte på mødet, var synlighed, påskønnelse og samarbejde. Workshoppen resulterede i en række konkrete anbefalinger fra lokalrådene til Lokaldemokratiudvalgets medlemmer:

- Vær synlige og tilgængelige f.eks. via 2 årlige møder mellem udvalg og lokalråd
- Besøg lokalområderne
- Skab én indgang til og fra kommunen – altså begge veje, der skal være faste kontaktpersoner i både kommune og lokalråd
- Hav fokus på påskønnelse af det frivillige arbejde

Udvalgspolitikken

Udvalgspolitikken for Lokaldemokratiudvalget blev vedtaget i foråret 2019 og indeholder en handleplan med en række konkrete indsatser inden for følgende overskrifter:

1. Det skal være nemmere at være aktiv i lokalrådene
2. Bæredygtige byer og lokalområder
3. Organisering og lokal forankring af lokalrådene
4. Aktivt medborgerskab
5. Stærke lokale fællesskaber og mødesteder
6. Erfaringsudveksling og påskønnelse

Øverst, til venstre
På besigtigelsestur

Øverst, til højre
Badebro ved Ødis sø

Nederst, til højre
Smuk Landsbydag, Hejlsminde

Initiativer

Udvalgspolitikken har resulteret i en række konkrete initiativer, der er blevet afviklet i løbet af udvalgsperioden. Initiativerne er beskrevet herunder.

Inspirationsture

For at hente inspiration og høre om andre kommuners erfaringer var Lokaldemokratiudvalget i starten af udvalgsperioden på inspirationstur til hhv. Odense og Assens Kommune, idet man begge steder har arbejdet aktivt med borgerinddragelse i en årrække og således havde gode erfaringer at dele ud af. Repræsentanter for lokalrådene fik mulighed for at deltage i en lignende tur til Årslev og Faaborg.

Begge ture var givende for de efterfølgende drøftelser af, hvordan man konkret ønsker at arbejde med borgerinddragelse i Kolding Kommune.

Møder afholdt i lokalområderne

Lokaldemokratiudvalget har siden sin begyndelse haft som prioritet, at udvalgmøderne bliver afholdt på forskellige lokationer i kommunen – efter deisen ”mere ude end inde”. Det har således været fast kutyme, at udvalget en gang om året afholder møder i hver af centerbyerne, ligesom

landsbyerne og flere bydelsråd i Kolding også har huset møder med udvalget. Et andet eksempel er et møde om Kolding som studieby, der blev afholdt på Campus: Lokaldemokratiudvalget valgte således at mødes med interessenterne på deres hjemmebane, fremfor at borgerne hver gang skal møde op i kommunale rammer.

Mad og Meninger

Et andet initiativ, der udspringer af Lokaldemokratiudvalget, er Mad og Meninger. Formålet er at afprøve anderledes former for aktivt medborgerskab og demokratisk deltagelse. Konceptet er uformel og håndholdt dialog mellem politikere og borgere hen over et måltid, hvor der er mulighed for at drøfte emner, der er vigtige for den enkelte. Det kan således ses som en modvægt til tidens strømning med mere uforpligtende holdningstilkendegivelse på sociale platforme. Der blev i 2019 afholdt et enkelt arrangement hos Volkerts Fylke i Kolding, mens et planlagt arrangement i Vamdrup i 2020 først blev udskudt og siden aflyst pga. covid-19. Konceptet blev desuden brugt i forbindelse med et arrangement i regi af Creative Cities, som blev afholdt i december 2019.

Kolding Ungdomsråd og Green Kolding

Den Frivillige Tænk tank Kolding

Tænk tanken er startet op af en gruppe frivillige borgere i Kolding. De beskriver selv Tænk tanken således: Idéen med denne gruppe er at samle borgere i Kolding Kommune, som vil stille deres viden, kompetencer, idérigdom og ikke mindst deres tid, evne og lyst til at arbejde i ad-hoc-grupper med forskellige problemstillinger, som kan være til gavn for Koldingsamfundet.

Lokaldemokratiudvalget har valgt at støtte op om Den Frivillige Tænk tank Kolding ved at stille et lokale til rådighed, når de afholder møder, samt sikre en kontaktperson i forvaltningen. Tænk tanken startede deres arbejde op primo 2020, men har grundet covid-19 haft udfordringer med at føre de planlagte initiativer ud i livet. De forventer at genoptage arbejdet, så snart omstændighederne tillader det.

Ekstra ressourcer til at søge fondsmidler for Koldings mange frivillige

Lokaldemokratiudvalget har i 2021 medvirket politisk til, at kommunen har sat flere ressourcer ind på at understøtte de mange lokale ildsjæles indsats for at søge funding til deres projekter via ansættelse af ekstra fundraiser.

Oplæg fra "Sager der samler"

Den Aarhus-baserede forening "Sager der samler" beskriver sig selv som en platform for selvorganiserede initiativer fra borgere. De arbejder ud fra tre dogmer:

- Start i egen livssituation
- Gør noget med (ikke for) andre
- Begynd der, hvor du ikke skal spørge om lov eller bede om penge

Medstifter af organisationen, Kristin Birkeland, holdt i april 2021 et oplæg for Lokaldemokratiudvalget om, hvordan "Sager der samler" arbejder med hverdagsaktivisme, som er det begreb, de bruger om initiativer, der er blevet til på baggrund af frivillige borgeres frustration - vendt til handlekraft. Oplægget førte til givtige drøftelser af, hvordan man fremadrettet kan understøtte frivilligheden i Kolding Kommune. Kristin fortalte desuden om arrangementsrækken "Morgenpolitik", hvor de århusborgere og byrådspolitikere, der har lyst, hver anden tirsdag mødes og gennemgår byrådsdagsordenen til mødet et par dage efter. Herefter er der halvanden times dialog om et eller flere af de dagsordensmøder, som flest ønsker at debattere. Formålet er at styrke den demokratiske dialog i en tid, hvor afstanden mellem borgere og politikere vokser.

Repræsentanter for Kolding Ungdomsråd og Green Kolding har besøgt Lokaldemokratiudvalget ad to omgange, først i september 2020 og efterfølgende i august 2021. Repræsentanterne for de to råd har blandt andet beskrevet de udfordringer, de støder på i forhold til at blive inddraget aktivt i det lokalpolitiske arbejde, specifikt i forhold til behandling af relevante sager i de politiske fagudvalg. Det første besøg resulterede i en række konkrete anbefalinger, som Lokaldemokratiudvalget formulerede på baggrund af drøftelserne på mødet:

- Inviter Dansk Ungdoms Fællesråd til at holde oplæg om hvordan man bedst muligt aktiverer og involverer Kolding Ungdomsråd og Green Kolding i det lokalpolitiske arbejde
- Tilbyd flere fysiske møder mellem Kolding Ungdomsråd, Green Kolding og hhv politikere og kommunens ansatte, gerne med udgangspunkt i særligt relevante emner, f.eks. konkrete sager, der skal behandles i de politiske udvalg
- Udarbejd letlæselige og letforståelige introduktioner til punkterne på de politiske dagsordner – dette vil også gavne andre borgere, der ligesom de unge kan have svært ved at forstå det politiske sprog
- Kolding Ungdomsråd opfordres og hjælpes til selv at spille en aktiv rolle i de

politiske debatter på skoler og ungdomsinstitutioner forud for kommunalvalget

- Igangsættelse af oplysningskampagne rettet mod unge i hele Kolding kommune om deres muligheder for at få indflydelse og blive hørt via Kolding Ungdomsråd og Green Kolding

Anbefalingerne blev forelagt Kolding Ungdomsråd og Green Kolding, som på udvalgs-mødet i august 2021 præsenterede deres supplerende formuleringer af såvel udfordringer som løsningsforslag:

Udfordringer:

- Vi vil klimaet, men vi ved ikke så meget: vi vil gerne have hjælp til at blive klogere
- Kommentere på det politiske arbejde: med tidsfrister på kun 2-3 dage kan vi ofte ikke nå at kommentere på de fremsendte dagsordner inden for tidsfristen
- Forstå jeres sprog: det kommunale sprog kan være svært for os at afkode, bl.a. i sagsfremstillinger i de politiske dagsordner
- Vi føler os ikke set: når vi ikke bliver inddraget, kan vi godt føle, at der ikke er interesse for vores mening
- Hvordan snakker man med en politiker? Mange unge ved ikke, hvordan de skal tale med politikerne

Green Kolding

- Kan jeg ændre noget? Mange unge er ikke klar over, at de kan få politisk indflydelse og dermed være med til at ændre noget

forventningsafstemt med ungdomsorganisationerne vedrørende inddragelse og mødefrekvens.

Løsningsforslag:

- Kommunens medarbejdere hjælper os
- Giv os 3 aktuelle emner I arbejder på i det kommende år, som vi kan samarbejde om
- Fremsend dagsordener tidligere, så vi kan nå at drøfte og kommentere på dem
- Udarbejd mere letlæselige referater, så vi bedre kan forstå indholdet
- Spørg om vores hjælp i rimelig tid: vi mødes normalt en gang om måneden i de respektive råd, så tænk dette ind i jeres henvendelser
- Dialogmøder: Inviter os til dialogmøder, hvor vi bl.a. lærer at tale med jer politikere, og hvor vi lærer hinanden bedre at kende

På baggrund af præsentationen af Kolding Ungdomsråd og Green Koldings udfordringer og anbefalinger foreslår Lokaldemokratiudvalget desuden, at man afholder et årligt ungeseminar, hvor byrådet deltager sammen med de unge, og hvor man drøfter hvilke temaer og problemstillinger, man ønsker at samarbejde om det kommende år. Seminaret kan desuden være anledning til, at de enkelte udvalg får

Besvarelser fra brugerundersøgelsen
marts 2021 illustreret i cirkeldiagrammer

Brugerundersøgelse

I marts 2021 blev repræsentanter for alle lokalråd i Kolding kommune inviteret til at deltage i en brugerundersøgelse vedrørende Lokaldemokratiudvalget. Formålet med undersøgelsen var at undersøge, om Lokaldemokratiudvalgets indsats har gjort en positiv forskel i lokalområderne.

De indkomne besvarelser viser, at der generelt er stor tilfredshed med samarbejdet med Lokaldemokratiudvalget. Til spørgsmålet: *Har I oplevet en bedre dialog med lokalpolitikere gennem de sidste tre år?*, svarer 32% i høj grad og 28% i nogen grad (figur 1). Samlet har 60%

således oplevet en forbedring de sidste tre år, mens kun i alt 8% har svaret i mindre grad eller slet ikke.

Undersøgelsen viser også, at 68% af alle lokalråd har haft besøg af Lokaldemokratiudvalget (figur 2), og at 64% af de adspurgte har oplevet, at politikerne i enten høj eller nogen grad har involveret sig mere i deres lokalområde (figur 3). Det tyder således på, at Lokaldemokratiudvalget de fleste steder er lykkedes med deres intentioner om at videreudvikle dialogen og afprøve nye former for borgerinddragelse og -deltagelse.

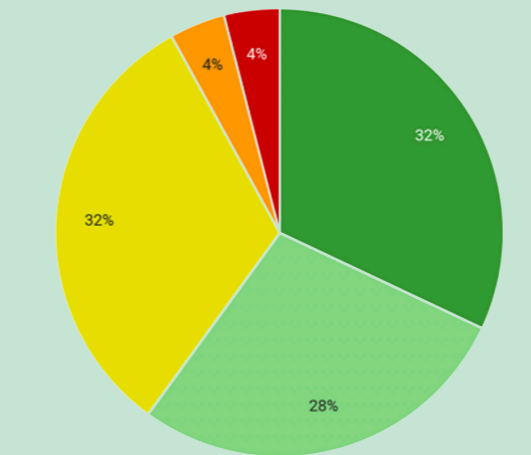
I forhold til påskønnelse af lokale initiativer op-

lever 60% af de adspurgte, at politikere og kommunens medarbejdere har bidraget til at sikre et stærkere fokus på de gode resultater, der skabes gennem lokalområdernes indsats (figur 4). Det er således vigtigt, at såvel politikere som embedsværk fortsat har fokus på at fortælle succeshistorierne, der udspringer af de lokale ildsjæles arbejde.

Respondenterne gav desuden deres bud på, hvordan lokalpolitikere i endnu højere grad kan understøtte lokale initiativer. Her er fokus særligt på det fysiske uformelle møde, gerne ude i lokalområderne, hvilket bl.a. ses af nedenstående svar:

- Lokalpolitikere skal mere ud i landsbyerne
- Ønske om fora, hvor medarbejdere og politikere én til to gange om året kommer ud i området og borgere fra lokalområdet kan komme og spørge om forskellige ting. At medarbejdere og politikere føles tættere på, virker altid befordrende for udvikling af områder
- Lokaldemokratiudvalgets medlemmer bør være med til vores fællesmøde 2 gange årligt
- Saml lokalrådene til orienterings- og samarbejds møder/konferencer regelmæssigt
- Inddrag lokalråd meget tidligt i projekterne – lyt og vis, at der tages hensyn hertil

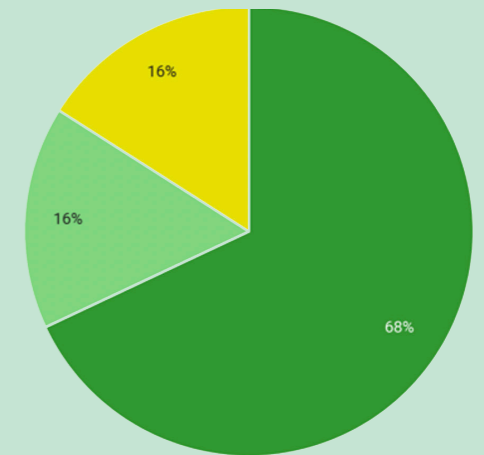
Fig 1

■ I høj grad ■ I nogen grad ■ Uændret ■ I mindre grad ■ Slet ikke

Har du/I oplevet en bedre dialog med lokalpolitikere gennem de sidste tre år?

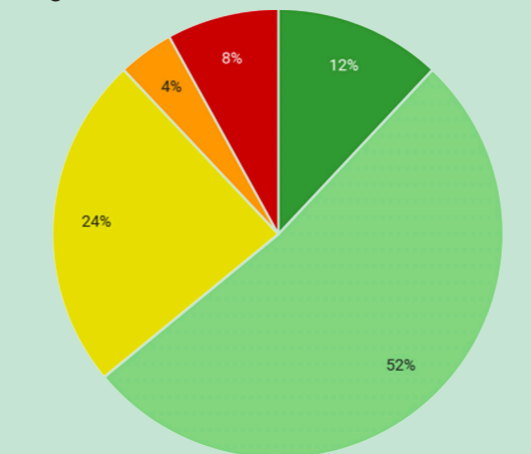
Fig 2

■ Ja ■ Nej ■ Ved ikke

Har Lokaldemokratiudvalget besøgt dit lokalområde i løbet af de sidste tre år, fx i forbindelse med møder eller andre aktiviteter?

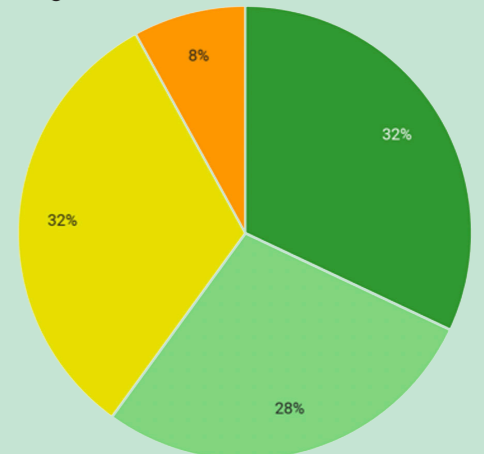
Fig 3

■ I høj grad ■ I nogen grad ■ Uændret ■ I mindre grad ■ Slet ikke

Oplever du, at politikerne har involveret sig mere i jeres lokalområde gennem de sidste tre år?

Fig 4

■ I høj grad ■ I nogen grad ■ Uændret ■ I mindre grad ■ Slet ikke

Oplever du, at politikere og kommunens medarbejdere har bidraget til at sikre et stærkere fokus på de gode resultater, der skabes gennem lokalrådenes indsats?

Indsigter

Mange kommuner har arbejdet med borgerinddragelse de seneste år, og det er vigtigt, at vi søger viden og deler erfaringer med vores politiske kolleger og embedsfolk rundt om i landet. De frivilliges initiativer og virkelyst skal samtidig tages alvorligt og understøttes. Når "Sager der samler" holder morgenpolitik-møder mellem borgere og politikere i Aarhus, er mantraet for alle deltagere, at vi mødes ikke for at blive enige, men for at blive klogere. Udgangspunktet er således ikke, at vi skal overbevise andre om egne synspunkter, men i stedet at vi skal lytte og blive klogere ved at høre, hvad andre mener.

De sidste fire års arbejde med borgerinddragelse og demokratisk deltagelse i Lokaldemokratiudvalget har ført til en række indsigter, der beskrives herunder. På de efterfølgende sider udfoldes indsigterne i konkrete anbefalinger, som fremadrettet kan inspirere og føre til nytænkning i alle politiske udvalg, herunder også Byrådet.

Frivilligheden skal støttes ikke styres

Når vi som kommune ønsker at understøtte frivilligheden, skal vi holde os for øje, at det sker på de frivilliges betingelser og med udgangspunkt i deres ønsker og ideer. Vi kan som kommune understøtte ved at inspirere og vejlede, men også ved at sætte frivilligheden

fri og lade initiativerne udvikle sig uden stram kommunal styring.

Fokus på inddragelse af de unge

De unge giver udtryk for en lyst til at involvere sig og blive hørt på politisk niveau i Kolding Kommune, men de har svært ved at finde vej. I stedet for at understøtte deres ønske om inddragelse, spænder det kommunale system med bureaukratiske processer og uforståelige politiske dagsordner ben for de unges gåpåmod.

For at skabe bedre rammer for unge borgeres deltagelse i de demokratiske diskussioner, f.eks. i regi af Green Kolding og Kolding Ungdomsråd, er det derfor vigtigt, at vi gør deres muligheder for deltagelse så konkrete og lettilgængelige som mulige. De skal tilbydes vejledning, sparring og ikke mindst muligheden for at indgå i dialog, således at de føler sig inkluderet som ligeværdig part. For at lykkes med opgaven er det desuden vigtigt, at der tages udgangspunkt i de temaer, som de unge er særligt optaget af.

Lad lokalrådene sætte dagsordenen og hør, hvad har de på hjerte

Både Lokaldemokratiudvalgets medlemmer og lokalrådene har oplevet en forbedret dialog de sidste fire år. Det er nu tid til at styrke sam-

arbejdet yderligere. Det skal bl.a. ske ved at sætte de lokale initiativer fri. Lokalpolitikerne skal i endnu højere grad have tiltro til, at lokale kræfter selv kan styre og prioritere egne indsatser. Den gode dialog opstår ofte i det uformelle møde. Vi skal fremadrettet blive bedre til at prioritere de andersledes mødeformer uden fastsatte dagsordner. Mødet mellem frivillige og politikere handler om andet og mere end beslutninger og godkendelser.

Kommunalvalg 2021: Kan vi iscenesætte en ligeværdig dialog med fokus på det, borgerne er optaget af?

Efter sidste valg var en af de første drøftelser i Lokaldemokratiudvalget valgdeltagelsen. Kan modellen med at stille sig til rådighed, enten via Morgenpolitik, Mad og Meninger eller andre uformelle mødeformer, være en måde at rammesætte en dialog i øjenhøjde, drøfte dilemmaer, der vedrører borgerne op til valget og derved øge valgdeltagelsen?

Anbefalinger

På baggrund Lokaldemokratiudvalgets arbejde og de opnåede erfaringer i indeværende valgperiode fremsættes herunder en række anbefalinger, der forholdsvis let kan omsættes til konkrete handlinger i alle politiske udvalg og Byrådet. Anbefalingernes sigte er fremadrettet at understøtte den demokratiske deltagelse og styrke den demokratiske dialog i Kolding kommune.

Hvis initiativer til understøttelse af den demokratiske deltagelse skal have en reel effekt på længere sigt, kræver det, at der sikres kontinuitet gennem vedholdenhed, løbende evaluering og tilpasning.

Styrk den demokratiske dialog

Flere vil gerne deltage aktivt i udviklingen af Kolding Kommune, men savner rammer, der passer dem.

- Hold møder af politisk karakter, f.eks. udvalgs- og byrådsmøder, ude hos borgere, interessenter og frivillige, når det er muligt. Ved at flytte møderne derhen hvor sagerne foregår, vil borgerne opleve det som forøget interesse og vedkommenhed fra politikernes side.
- Hold med jævne mellemrum åbne temamøder forud for udvalgs møderne. Det vil sikre større involvering fra borgeres side i de politiske debatter. Der kan bl.a. hentes

inspiration fra Morgenpolitik i Aarhus, hvor der på borgerinitiativ jævnligt holdes møder mellem politikere og borgere uden deltagelse af embedsværket.

- Hav fokus på at vedligeholde den demokratiske dialog, og skab grundlaget for at den foregår på ligeværdigt niveau, f.eks. via Mad og Meninger eller udvikling af lokale initiativer som Morgenpolitik i Aarhus.

Understøt de frivillige og giv dem påskønnelse

Kolding har så mange frivillige, der trækker et stort læs i foreningerne. De har brug for at skabe resultater og at der bliver synlighed om værdien af deres arbejde. Også for at kunne vedligeholde fødekæden af frivillige.

- Fortsæt fokus på hvordan kommunen kan gøre det nemt at være frivillig.
- Besøg lokalområderne i uformel sammenhæng. Skab for eksempel et set up, hvor medarbejdere og politikere regelmæssigt besøger lokalområderne og stiller sig til rådighed for spørgsmål og dialog.
- Husk at inddrage lokalrådene i projekter og indsatser, der sætter gang i deres områder. Lyt til dem og forventningsafstem, så de kan komme til orde, omend ikke altid blive hørt.
- Brug de værktøjer, vi har stiftet bekendtskab med under corona, og tænk i

alternative mødeformer, når vi involverer borgerne og de frivillige kræfter. På den måde kan flere, f.eks. småbørnsfamilier, lettere blive involveret i det frivillige arbejde.

- Giv de lokale ildsjæle æren for de resultater, de skaber.
- Uddel en årlig frivillighedspris, hvor et initiativ, projekt eller en enkeltperson, der har gjort en ekstraordinær forskel, hyldes

Inddragelse af de unge borgere

Mange unge vil gerne deltage i den demokratiske debat – men hvordan?

- Tilbyd flere fysiske møder mellem Kolding Ungdomsråd, Green Kolding og hhv. politikere og kommunens ansatte, gerne med udgangspunkt i særligt relevante emner, f.eks. konkrete sager, der skal behandles i de politiske udvalg.
- Kolding Ungdomsråd opfordres, og hjælpes, til at spille en aktiv rolle i de politiske debatter forud for kommunalvalget 2021. Det kan f.eks. være arrangementer på skoler og uddannelsesinstitutioner, som Kolding Ungdomsråd kan være med til at planlægge og facilitere.
- Afhold et årligt ungeseminar, hvor politikere og unge drøfter, hvilke temaer de vil samarbejde om det kommende år.

Forslag fra de unge selv:

- Udvælg tre kernesager som de unge klædes på til at forstå og løbende orienteres om og inddrages i som høringspart.
- Inviter de unge til dialogmøder og/eller deltagelse på udvalgs møderne, så de lærer at tale med politikere og bliver bedre til at forstå det politiske sprog.
- Inviter de unge i god tid, så de kan nå at forberede sig, uanset om det er kommentarer til politiske dagsordner eller deltagelse i møder.

Arbejdsgruppe ved Aller Mølledam

Sammenhængskraft

Vi hylder frivilligheden og understøtter lokale initiativer, men vi skal samtidig huske fællesskabet på tværs af landsbyer, centerbyer og kommunen generelt. Vi har derfor også en opgave med at samle, videndele og skabe fællesskab og sammenhold.

Lokaldemokratiudvalget foreslår, at der afholdes en årlig nytårskur eller et lignende arrangement, der har til formål at involvere, orientere og påskønne alle frivillige kræfter i kommunen, fra skolebestyrelser til lokalråd. Arrangementet skal have fokus på at brede kendskabet til kommunens strategiske retning og fokusområder ud, og samtidig sætte det i relation til de frivillige initiativer således der skabes sammenhæng og forståelse for en fælles retning.

By- og Udviklingsforvaltningen

Centerbyer: Camilla Høyer Horsted, cahor@kolding.dk

Landsbyer: Anne Birgitte Hallas, ahall@kolding.dk

Bydele Kolding: Karin Raaby, kraa@kolding.dk

Aktivt medborgerskab: Jakob Weber, jaweb@kolding.dk

**Kolding
Kommune**
en del af Trekantområdet

Sammen designer vi livet